

ALL YOU NEED IS LØV

Man må ikke være to, så lenge man har tre.

TEKST KRISTINE HOVDA FOTO FARTEIN RUDJORD
Oslo/Vestby/Hvam

MED TRE RASKE byks er han på vei opp i løvet. Lener kroppen tett mot stammen, skifter tyngdepunkt, leter med bena etter små holdepunkter i barken. Et nytt byks, og der sitter arborist Kenneth Thomassen trygt plassert i den store lønnen på Hauer gård. Å sitte i lønn kan også bety å sitte i skjul. Thomassen sitter oppe i det tette løvverket og dingler med bena og tenker på hvordan det står til med kyllingene som kakler rundt på tunet. Han tenker på festivalen han skal arrangere i hagen her denne helgen, på skjæren som vekket ham ved å hamre nebbet i sengestolpen på balkongen i morges. Og på hvorfor det eldste tuntreet har mørkere blader enn det yngre nabotreet, som står så nær at de to treslektningene vikler bladene sine kjærlig inn i hverandre.

– Det er mye vi ikke vet om trær. Det er noe av det som gjør dem så fascinerende, sier Thomassen.

KNYTTER OSS SAMMEN. Våren har sklidd over i tidlig sommer, og Norge er atter farget grønt. Mange har, som Thomassen, et favoritttre de har sterke følelser for. Det merker Thomassen, ettersom han er utdannet arborist og ansvarlig for alle trærne i Frogn kommune. Det er Thomassen folk ringer når de er bekymret for trærne i hagene sine. Noen av trærne har stått på tunet i mange generasjoner.

– Ofte står hele familien sammen i hagen og ser på når jeg undersøker treet deres. Trær knytter oss mennesker sammen. De gir skygge og trygghet, er tilholdssted for fugler og skaper en helt egen atmosfære, sier han.

Nå er det fredag ettermiddag, en lang arbeidsdag er over. Det er godt å hvile ryggen mot den ru barken i det gamle lønnetreet. Thomassen ble for alvor hektet på trær etter å ha padlet under trekronene i Amazonas og søkte seg inn på gartnerskole i Sverige, senere trespesialistutdannelse i Hardanger. Nå tilbringer han dagene høyt over bakken, sanker frø for forskere, beskjerer falleferdige grener, ser etter sykdommer og vurderer allmenntilstanden til trær i parker og kulturlandskap. Nede på bakken skriver han rapporter, taler treets sak mot hissig utbyggere, holder kurs i beskjerjing av frukttrær og underviser skolebarn i økologi og hagebruk. Klatreteknikken har han utviklet over mange år.

TRÆR I NORGE

► **I NORGE** regner vi med at vi har 38 forskjellige tresorter. De største trærne kan bli 35–40 meter høye.

► **BJØRK** og furu kom for 9000–10.000 år siden. Siden fulgte hassel, osp, selje, einer, ore-artene og alm, deretter eik, lind og ask.

► **GRANTREET** vandret fra Sverige til Norge for rundt 2500 år siden.

► **DET SISTE** naturlig innvandrede treet her til lands

er bøken, som kom for 1500 til 2000 år siden.

► **HELE** Sørlandskysten hadde store innslag av eik, som nesten ble uthugget og eksportert blant annet som skipstømmer til England.

► **DEN LILLE** istiden fra 1300–1600-tallet ga et mye kaldere og våtere klima, som skapt for granen. Nå er temperaturen på vei opp, og eiketrærne kommer tilbake.

KILDE: ARNODD HÅPNES, «TRÆR I NORGE» (2017)

TUNTRE

► **SKIKKEN** med tuntrær stammer fra førkristen tid.

► **TREET** ble opprinnelig plantet der haugebonden ble begravd, senere fikk det sin plass midt på gårdstunet.

► **TUNTREET** ble ansett som hellig. Så lenge treet fikk stå i fred, beskyttet det gården mot ulykker.

► **DET VAR** vanlig å ofre til treet, gjerne øl eller annen sterk drikk.

– Før vi mennesker startet å dyrke landjorden, klatret vi mye i trær på jakt etter noe å spise. Det er noe veldig naturlig med å bevege seg oppe i et tre. Og det er veldig vakkert å se trekronene ovenfra. Hvordan alle bladene har funnet sin plass i det store løvtaket, slik at de klarer å fange opp mest mulig lys. Det mønsteret er helt utrolig.

TREFEIDENE. – Tenk på alle nabofeidene knyttet til trær. Den ene naboen vil beholde treet fordi han er glad i det, mens den andre naboen kanskje føler at treet er i ferd med å true frihetsfølelsen i hagen, sier Per Espen Stoknes, psykolog og forsker ved BI, vandrende gjennom Slottsparken.

Stoknes er ekspert på økopsykologi, det psykologiske samspillet mellom menneske og natur, og har selv et tre som var avgjørende da han som psykologistudent sto overfor noen vanskelige valg. Det står her nede, like

nedenfor Slottet, Stoknes går med raske steg, forteller om det limbiske systemet vårt, som fortsatt er det samme som da vi klatret i trær for mange millioner år siden, om hendene våre, som er spesialdesignet til å gripe rundt grener, om selve språket vårt, som er fullt assosiasjoner til vår tid oppe i trærne.

– Tenk på hvordan vi snakker om det å lykkes. Da går det oppover. Når det går dårlig, «faller vi ned». På samme måte, når vi forstår noe, så «griper» vi, «får tak i» noe og kan «begripe» det. Vi snakker om slekten vår som et stamtre med ulike grener. Hele den norrøne mytologien bygger på en forestilling om Yggdrasil, selve urtreet, som bant de ulike verdenene sammen.

Stoknes ramser opp all forskningen som viser at mennesker trenger trærne for psykisk og fysisk helse. Hvordan kreftpasienter heles raskere hvis de får utsikt til natur, hvordan aids-pasienters pårørende blir mindre utbrent ved å gå i skog. Hvordan mennesker over hele verden foretrekker et landskap med skog, overgang til slette og tilgang til vann. Han snakker om menneskets økologiske identitet, hvordan vi formes av landskapet vi er født og oppvokst i. Om fremmedfølelsen som oppstår når vi er rykket ut av vår kjente natur, fremmedfølelsen i det å være adskilt fra natur, fordi dette behovet ligger nedfelt i genene våre.

– Men mye av det som forskes på, forstår vi allerede instinktivt, av oss selv. Vi vet jo alle hvor godt det er å gå en tur i skogen. Vi trenger ikke masse forskning for å skjønne det, men det kan være greit med tall likevel, for utforming av helsepolitikk for eksempel.

Han står under kastanjetreet. Her sto han ofte og mediterte i studietiden. Kastanjen i Slottsparken ble et tilfluktssted, et sted å søke trøst og veiledning. Han har flere trær, to i Maridalen, et annet på en øy utenfor Stockholm. Kastanjen strekker grenene ned mot bakken, sterke, vennlige armer med myke fingre. Han dykker inn i bladverket, stryker over de tynne bladene, kjenner hvor myke de fortsatt er før sommeren kommer for alvor, som oversiden på bestemødres rynkete vaffelhender.

– Når jeg underviser psykologi- og terapistudenter, tar jeg dem med til trærne. Det hender jeg ber dem stryke med fingrene over bladene og etter hvert forestille seg at det er treet som stryker dem. Det foregår en ➔